

MAHALLİ İDARELERDE SU YÖNETİMİ

5 MAYIS-2014

1. TÜRKİYE'DE MAHALLİ İDARE SİSTEMİ

2. 6360 SAYILI KANUNUN GETİRDİKLERİ

3. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE SU YÖNETİMİ

4. DİĞER MAHALLİ İDARELERDE SU YÖNETİMİ

5. GENEL DEĞERLENDİRME

1. TÜRKİYE'DE MAHALLİ İDARE SİSTEMİ

Anayasaya göre;

➤ Mahalli idareler;

İl, belediye veya köy halkının

✓ Mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere

✓ **Kuruluş esasları kanunla belirtilen ve**

✓ Karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan

Kamu tüzelkişileridir.

Anayasaya göre;

- Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak **kanunla** düzenlenir.
- **Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde,** mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, **kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.**
- Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.

5393 sayılı Belediye Kanununa göre;

➤ Belediye;

Belde sakinlerinin,

- ✓ Mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve
  - ✓ Karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan,
  - ✓ İdarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini,
- Olarak tanımlanmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanununa göre;

➤ Belediyenin organları;

✓ **Belediye meclisi**

✓ **Belediye encümeni**

✓ **Belediye başkanı**

Oluşur.

➤ **Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.**

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa göre;

➤ İl özel idaresi;

İl halkının,

- ✓ Mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve
- ✓ **Karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan,**
- ✓ İdarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini,

Olarak tanımlanmıştır.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununa göre;

➤ İl Özel İdaresinin organları;

✓ İl genel meclisini

✓ İl encümenini

✓ Valiyi

İfade eder.

➤ Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, il özel idaresinin malî durumu, hizmetin ivediliği **ve** verildiği yerin gelişmişlik düzeyi **dikkate alınarak belirlenir.**

- **Belediye teşkilatı kurulmamış geleneksel yerleşim merkezleridir,**
- **Genellikle küçük ve kırsal alanlardır.**
- **Tarımsal özellik gösterirler.**

- **Köyün organları;**
  - ✓ Köy derneği
  - ✓ **İhtiyar meclisi**
  - ✓ Muhtar
- Oluşur.**

➤ Köyler;

- ✓ Mali imkân açısından baktığımızda sembolik bir yerel yönetim birimi olduğu söylenebilir.
- ✓ Kendisine verilen çok sayıda görevi ifa edememektedir.
  - Çünkü kayda değer ciddi bir gelirleri yoktur.

2. 6360 SAYILI KANUNUN GETİRDİKLERİ

Bu Kanunla;

- Mevcut büyükşehir belediyelerinin sınırı il sınırına genişletilmektedir.
- Nüfusu 750.000'in üzerinde olan illerin il belediyeleri, sınırları il mülki sınırları olmak üzere büyükşehir belediyesine dönüştürülmektedir.
- Büyükşehirlerdeki il özel idarelerinin, belde belediyelerinin ve köylerin (orman köyleri dahil) tüzel kişilikleri kaldırılmaktadır.
- Nüfusu 2.000'in altında olan 502 belde belediyesinin tüzel kişiliği sona erdirilmektedir.

İstanbul ve Kocaeli hariç, büyükşehir belediyeleri ve bağlı idareler

✓ **Yatırım bütçelerinin en az %10'unu 10 yıl süre ile**

bu Kanun kapsamında belediye sınırlarına dâhil olan yerleşim yerlerinin altyapı hizmetleri için ayırmaları ve kullanmaları zorunlu hale getirildi.

TÜZEL KİŞİLİĞİ KALDIRILAN BELDE VE KÖYLER

	BELDE		KÖY (30 BŞB)	
	30 BŞB (TÜM BELDELER)	51 İL (NÜFUSU 2.000’NİN ALTINDA – 536) (2011)	KÖY	ORMAN KÖYÜ
	1.076	502	6.520	10.024
	TOPLAM 1.578		16.544	

DÜZENLEMeye NEDEN İHTİYAÇ DUYULDU

- Belediyelerimizin üçte ikisi nüfus açısından gerekli kriteri taşımamaktaydı.
- **Yerel hizmet sunumunda, nüfus ve alan açısından optimal hizmet ölçeğine ulaşabilmek için böyle bir düzenleme yapılmıştır.**

ÜLKEMİZDE VE DİĞER ÜLKELERDE BELEDİYE SAYILARINDAKİ DEĞİŞİM

1950 – 2000 yılları arasında bazı Avrupa ülkelerinin belediye sayılarında meydana gelen değişimler;

ÜLKELER	1950	2000	DEĞİŞİM
AVUSTURYA	3.999	2.301	- %42
BELÇİKA	2.669	589	- %78
BULGARİSTAN	2.178	255	- %88
DANİMARKA	1.387	275	- %80
ALMANYA	24.272	8.077	- %67
İSVEÇ	2.281	286	- %87
İNGİLTERE	2.028	484	- %76
TÜRKİYE	628	3.215	+%513

KARŞILAŞTIRMALI GENEL TABLO

	ESKİ DURUM	YENİ DURUM
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	16	30
BÜYÜKŞEHİR İLÇE BELEDİYESİ	143	519
İL BELEDİYESİ	65	51
İLÇE BELEDİYESİ	749	400
BELDE BELEDİYESİ	1.977	394+2
TOPLAM BELEDİYE	2.950	1.394+2
İL ÖZEL İDARESİ	81	51
KÖY	34.296	18.216

BELEDİYE ve KÖY NÜFUSU

	30 Mart Yerel Seçimler Sonrası (Mevcut)		6360 Sayılı Kanun Öncesi	
BELEDİYE NÜFUSU	71.251.022	93%	64.701.741	84%
KÖY NÜFUSU	5.416.842	7%	11.966.123	16%
TOPLAM	76.667.864		76.667.864	

TÜRLERİNE VE NÜFUSLARINA GÖRE BELEDİYELERİN DAĞILIMI

	BÜYÜKŞEHİR	İL MERKEZİ	BÜYÜKŞEHİR İLÇE	İLÇE MERKEZİ	BELDE	TOPLAM
0-2.000			1	39	37	77
2.001-5.000			11	136	321	468
5.001-10.000			37	97	34	168
10.001-25.000		1	112	82	2	197
25.001-100.000		23	190	43		256
100.001-500.000		27	148	3		178
500.001-1.000.000	10		20			30
1.000.001-2.000.000	13					13
2.000.001-3.000.000	4					4
3.000.001+	3					3
TOPLAM	30	51	519	400	394	1.394

BELEDİYELERE AKTARILACAK İLAVE KAYNAK (KANUNUN GETİRDİĞİ MALİ YÜK)

➤ Bu Kanun ile getirilen:

- ✓ 14 büyükşehir belediyesi kurulması,
- ✓ 14 büyükşehir belediye sınırının değiştirilmesi,
- ✓ % 5' lik payın % 6' ya çıkarılması,

14 BŞB' NİN KURULMASI (BU İLLERDEKİ GBVG'NİN %5 'İ)	729.006.600 TL
MEVCUT BŞB' LERİN SINIRLARININ İL SINIRI OLMASI (BÜYÜKŞEHİR SINIRINA YENİ GİREN İLÇELERİN GBVG'SİNİN %5'İ)	210.546.321 TL
BŞB'LERİN GBVG'DEN ALDIĞI PAY %5'TEN %6'YA ÇIKARSA	2.073.080.559 TL
* TOPLAM	3.012.633.480 TL

* 2011 yılı bütçe verilerine göre hesaplanmıştır.

- **Merkezi idarenin taşrada yürüttüğü işlerle ilgili olarak;**
  - ✓ **Hizmetlerin etkinliğini ve verimliliğini arttırmak,**
  - ✓ **Kaynakların yerinde kullanımını sağlamak,**
  - ✓ **Hizmetteki aksamalara engel olmak,**
  - ✓ **Denetim alanındaki boşluğu doldurmak,**
  - ✓ **Rehberlik etmek,**
  - ✓ **Ayrıca Afet ve Acil Yardım Hizmetlerini yürütmek üzere**

Büyükşehir belediyesi bulunan 30 ilde valilik bünyesinde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB) kuruldu.

- İldeki kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülmesi gereken hizmetlerin aksamasından dolayı halkın sağlığı, huzuru ve esenliği ile kamu düzeni ve güvenliğinin olumsuz etkilendiği **vali veya ilgili bakanlığınca** tespit edilmesi durumunda,
- ✓ **Vali uygun bir süre vererek ilgili kurumdan bu hizmetin yerine getirilmesini ister.**
  - ✓ **Bu süre içinde ilgili hizmet *yerine getirilmezse***
  - ✓ ***Vali bu hizmeti ildeki başka bir kuruma yaptırabilir.***
  - ✓ ***Bu hizmetin bedeli ilgili kurumun pay ve ödeneğinden karşılanır.***

4. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNDE SU YÖNETİMİ

➤ **Büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumlulukları;**

- ✓ **Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak;**
- ✓ **Gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak**
- ✓ **Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek,**
- ✓ **Gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek;**
- ✓ **Derelerin ıslahını yapmak;**
- ✓ **Kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak.**

➤ 20/11/1981 tarih ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunla;

✓ İstanbul Büyükşehir Belediyesinin su ve kanalizasyon hizmetlerini tek elden yürütmek ve işletmek üzere İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

✓ Su ve Kanalizasyon İdaresi, büyükşehir belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

➤ 1986 yılında 3305 sayılı Kanunla 2560 sayılı Kanuna Eklenen 5 inci madde ile bu kanunun diğer büyükşehir belediyelerinde uygulanması sağlanmıştır.

- Aynı Kanunla 2560 sayılı Kanuna eklenen Geçici 10 uncu madde ile diğer büyükşehir belediyelerinde kurulacak su ve kanalizasyon idarelerinin **adına, kadrolarına, mevcut personelinin ve mal varlığının devrine ilişkin esasların** İçişleri Bakanlığı'nın teklifi ve Bakanlar Kurulu'nun kararı ile tespit edileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu maddede sözü edilen esaslar;

- ✓ 11/3/1987 tarih ve 87/11594 sayılı,
- ✓ **8/9/1989 tarih ve 89/14524 sayılı,**
- ✓ 13/03/2014 tarih ve 2014/6072 sayılı,

Bakanlar Kurulu Kararları ile tespit edilmiştir.

➤ İSKİ'nin görev alanı,

✓ **Büyükşehir belediye sınırlarıdır.**

- **İçişleri ile Çevre ve Şehircilik Bakanlıklarının teklifi, Bakanlar Kurulu kararı ile bu alan genişletilebilir.**

2560 sayılı Kanun'a göre;

➤ Bakanlar Kurulu Kararı ile su ve kanalizasyon hizmeti sunma görevi İSKİ'ye verilen belediye ve köyler ile yakın çevresindeki belediye ve köylerin Büyükşehir Belediyesine bağlanmaları halinde;

Bu belediye ve köylerin

- ✓ Mevcut su, kanalizasyon tesisleri,
- ✓ **Bunlarla ilgili taşınır ve taşınmaz malları,**
- ✓ Hak ve borçları,
- ✓ **Personeli tüm özlük hakları ile birlikte**

bir protokolle İSKİ'ye devredilir (md.26).

İSKİ'nin görev ve yetkileri,

- İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarını her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklardan sağlamak, kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak,
- Kullanılmış sular ile yağış sularının zararsız bir biçimde yerleşim yerlerinden uzaklaştırmak ve bu sulardan yeniden yararlanılması için her türlü tesisleri kurmak ya da kurdurmak;

İSKİ'nin Görev ve Yetkileri,

- Bölge içindeki **su kaynaklarının** (deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının) kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini önlemek,
  - Bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını veya faaliyetlerde bulunulmasını önlemek,
  - Bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,
- Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

➤ İSKİ'nin yönetim sistemi;

- ✓ Genel Kurul,
- ✓ Yönetim Kurulu,
- ✓ Denetçiler,
- ✓ Genel Müdürlük

➤ Genel Kurul,

Büyükşehir belediye meclisidir.

Meclis, İSKİ Genel Kurulu olarak her yıl **Mayıs ve Kasım** aylarında özel gündemle toplanır.

➤ **Yönetim Kurulu,**

✓ **Bir başkanla beş üyeden oluşur.**

- **Büyükşehir belediye başkanı (yönetim kurulunun başkanı)**
- **Genel Müdür,**
- **Genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı,**
- **Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve İçişleri Bakanının onayı ile atanan 3 üye.**

✓ **Yönetim Kuruluna atanan üyelerin hizmet süresi 3 yıldır.**

➤ Denetçiler,

- ✓ İSKİ'nin işlemleri, genel kurul tarafından seçilen iki denetçi tarafından denetlenir.
- ✓ **Görev süresi iki yıldır.**
- ✓ Hazırlanan raporlarını Genel Kurula ve Büyükşehir Belediye Başkanına sunarlar.
  - **Ayrıca Genel Kurulun Mayıs ayı toplantısında Yönetim Kurulunun bir yıllık faaliyeti hakkında rapor verirler.**
  - Bilanço ve faaliyet raporunun Genel Kurulca onaylanmasıyla, **Yönetim Kurulu ve denetçiler ibra edilmiş olur.**

- **Genel Müdürlük,**
  - ✓ İSKİ Genel Müdürü Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi üzerine İçişleri Bakanı tarafından atanır.
- **Genel Müdürlük, hizmetin gerektirdiği sayıda daire başkanlığı, müdürlük ve bunlara bağlı alt kademe birimlerinden teşekkül eder.**

SU VE KANALİZASYON İDARESİ TEŞKİLAT YAPISI

S.NO	GRUBU	TÜRÜ	NÜFUS ARALIĞI	GENEL MÜDÜR	GENEL MÜDÜR YRD	DAİRE BAŞKANI KADROLARI TOPLAMI	ŞUBE MDR KADROLARI TOPLAMI
1	E1	İSKİ	0-999 999	1	3	15	35
2	E2	İSKİ	1 000 000-1 999 999	1	3	17	40
3	E3	İSKİ	2 000 000-2 999 999	1	3	19	45
4	E4	İSKİ	3 000 000-4 999 999	1	4	23	60
5	E5	İSKİ	5 000 000-7 499 999	1	4	27	78
6	E6	İSKİ	7 500 000 ve ÜZERİ	1	5	31	135
7	E7	ESHOT	-	1	3	14	52
8	E8	EGO	-	1	3	16	60
9	E9	İETT		1	3	20	76

SU VE KANALİZASYON İDARESİ TEŞKİLAT YAPISI

S.NO	GRUBU	TÜRÜ	NÜFUS ARALIĞI	MEMUR KADROLARI TOPLAMI	SÜREKLİ İŞÇİ KADROLARI TOPLAMI	TOPLAM PERSONEL SAYISI
1	E1	İSKİ	0-999 999	515	258	773
2	E2	İSKİ	1 000 000-1 999 999	773	387	1160
3	E3	İSKİ	2 000 000-2 999 999	1032	516	1548
4	E4	İSKİ	3 000 000-4 999 999	1786	893	2679
5	E5	İSKİ	5 000 000-7 499 999	2521	2521	5042
6	E6	İSKİ	7 500 000 ve ÜZERİ	4258	4258	8516
7	E7	ESHOT	-	958	1200	2158
8	E8	EGO	-	1116	1500	2616
9	E9	İETT		1729	8350	10079

➤ İSKİ'nin gelirleri;

- ✓ Su satışı ve kullanılmış suların uzaklaştırılmasına karşılık, tarifesine göre **abonelerden alınacak ücretler,**
- ✓ **Belediye Gelirleri Kanunu** uyarınca, su ve kanalizasyon tesislerinden yararlananlardan alınacak katılma payları,
- ✓ Hizmet alanındaki belediyelerin, İller Bankası'na 5779 sayılı "İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun" gereğince nüfus esasına göre dağıtılan payın **% 10'u,**
- ✓ **Diğer gelirlerden**

oluşmaktadır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanuna göre;

➤ Belediye ve bağlı idarelerce;

- ✓ Yeni içme suyu şebeke tesisleri yapılması,
- ✓ Mevcut şebeke tesislerinin tevsii ve ıslahı.

Hallerinde; dağıtımın yapıldığı saha dahilindeki gayrimenkul sahiplerinden Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payı alınır.

➤ Bu payların tahakkuku, hizmet tamamlanıp halkın istifadesine sunulduktan sonra yapılır.

➤ Bu paylara tabi gayrimenkullerin satış, hibe ve trampaları pay ödenmedikçe intikal işlemi yapılmaz.

➤ 2560 sayılı Kanun gereğince ;

- ✓ Kanalizasyon şebekesi bulunan cadde ve sokaklardaki her taşınmazın kanalizasyona bağlanma zorunluluğu,
- ✓ **Yapı için belediyeden ruhsat isteyen gerçek ve tüzel kişiler, daha önce İSKİ'den su ve kanalizasyon durumu hakkında belge almak zorunluluğu,**
vardır.
  - Yapıların durum belgesi alınmadan veya tesisatın durum belgesine aykırı olarak yapılması hallerinde imar mevzuatının **ruhsatsız yapılar** hakkındaki hükümleri uygulanır.
  - **İmar planlarının hazırlık safhasında altyapı tesisleriyle uyum yönünden İSKİ'nin de görüşünü almak şarttır.**

2560 sayılı Kanun gereğince ;

- Kanalizasyon şebekesine verilmesi sakıncalı maddeler ile içme suyu alınan havzaların korunması için gereken tedbir ve düzenlemeler, Genel Müdürlükçe çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.
- Bu yönetmelik hükümlerine aykırı davranışta bulunanların meydana getirdiği zarar 6183 sayılı Kanun uyarınca sebep olanlara ödettirilir.
- Su havzaları için zararlı tesis ve yapılar ilgisince kaldırılır. Verilen süre içinde kaldırılmayanlar Genel Müdürlükçe kaldırılır ve giderleri ilgiliden tahsil edilir
- Kanalizasyon şebekesi ile içme suyu alınan havzalara zarar verenler ve bunları kirletenler hakkında Türk Ceza Kanununun Devlet malına karşı suç işleyenlere ilişkin hükümlerince kovuşturma yapılır.

3. DİĞER MAHALLİ İDARELERDE SU YÖNETİMİ

➤ **Belediyenin görev ve sorumlulukları;**

Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

- ✓ **İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafî ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık;**
- ... hizmetlerini yapar veya yaptırır.**

➤ **Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı;**

- ✓ **Belediye sınırlarıdır.**

- **Belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir.**

Belediyenin yetkileri ve imtiyazları;

- Müktesep haklar saklı kalmak üzere;
  - ✓ İçme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak;
  - ✓ Atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak;
  - ✓ Bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletletmek;
  - ✓ Kaynak sularını işletmek veya işletletmek.
- Bu hizmetleri, kendi öz gelirleri ile yapabilir.
- Belediye, bu hizmetleri Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere **imtiyaz yoluyla** devredebilir.

➤ 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanuna göre;

- ✓ Baraj, sulama, içme ve kullanma suyu, arıtma tesisi, kanalizasyon ve benzeri yatırım ve hizmetlerin yaptırılması, işletilmesi ve devredilmesi konularında sermaye şirketlerinin veya yabancı şirketlerin görevlendirilmesi.

Belediye Meclisinin görev ve yetkileri;

- Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına; karar vermek.

1053 sayılı Belediye Teşkilâtı Olan Yerleşim Yerlerine İçme, Kullanma ve Endüstri Suyu Temini Hakkında Kanun;

Kamu Yatırım Programında yer almak şartıyla; belediye teşkilâtı olan yerleşim yerlerinin;

- ✓ İçme, kullanma ve endüstri suyunun temini hizmetleri ile
- ✓ Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün sağlık ve çevre açısından öncelikli gördüğü **atık su arıtma** ile ilgili yatırım hizmetleri için gelecek yıllara yaygın yüklenmelere girişmeye

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü yetkilidir.

1053 sayılı Kanun;

➤ Borçlanma şartları, taksitlerin miktar ve süreleri ve işin yürütülmesi ve işletilmesi ile ilgili diğer hususlar

✓ İçişleri ve Maliye Bakanlıklarının uygun mütalaası alınmak suretiyle

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile ilgili belediyeler arasında yapılacak **protokollerle** tespit edilir.

BELEDİYE TEŞKİLÂTI OLAN YERLEŞİM YERLERİNE İÇME, KULLANMA VE ENDÜSTRİ SUYU TEMİNİ

➤ Bakanlığımızca; 5393 sayılı Kanunun 68 inci maddesindeki borçlanmayla ilgili hususlar göz önünde tutularak inceleme yapılmaktadır.

UYGUN GÖRÜLEN SU PROTOKOL SAYILARI

2010	2011	2012	2013	2014
7	24	16	14	9

➤ Devlet Yardımları:

- ✓ **Belediye,**
- ✓ **Özel İdare ve**
- ✓ **Birliklere**

Yapılan, şartlı ya da şartsız, düzenli olmayan ve miktarı yıldan yıla değişiklik gösteren yardımlardır.

➤ Yıllar itibariyle İl Özel İdareleri ve Belediyelerce Bakanlığımıza iletilen yardım talepleri;

SU VE KANALİZASYON PROJELERİ YARDIM TALEPLERİ
(milyon TL)

	2011	2012	2013	2014 (01/05/2014 itibariyle)
BELEDİYE	120,6	19,2	1,2	0,3
İL ÖZEL İDARESİ	774,5	428,3	427,2	13,2

Belediye, görev ve hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak amacıyla;

➤ Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin,

- Faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını

Aşamaz.

- **Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır.**
- **SUKAP kapsamındaki borçlanmalarda borç stoku limitine uyma zorunluluğu yoktur.**

Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler,

➤ En son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının

✓ **Yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı** belediye meclisinin kararı;

✓ **Yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise** meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı **ile Yapabilir.**

Yıllar itibariyle Bakanlığımızca su ile ilgili verilen borçlanma onayları;

(Milyon TL)

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	GENEL TOPLAM
11,55	3,92	16,10	28,87	21,45	37,75	164,58	104,83	95,04	13,93	498,00

YILI	2012	2013	2014	(SUKAP) GENEL TOPLAM
MİKTAR/TL	39.583.000	45.183.763	625.000	85.391.763

Şirket kurulması;

➤ Belediye kendisine verilen **görev ve hizmet alanlarında**, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir.

✓ Belediyeler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunması, **Bakanlar Kurulu iznine** tabidir.

İşletme tesisi;

➤ Belediye, **özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini** İçişleri Bakanlığının izniyle bütçe içinde işletme kurarak yapabilir.

Mahalli İdareler Bütçe İçi İşletme Yönetmeliği;

İşletme,

- ✓ **İl özel idarelerinde** İşletme Müdürlüğü ya da İşletme ve İştirakler Müdürlüğü;
- ✓ **Büyükşehir belediyelerinde,** İşletme ve İştirakler Daire Başkanlığı veya Şube Müdürlüğü;
- ✓ **Diğer belediyelerde ise,** İşletme Müdürlüğü veya İşletme ve İştirakler Müdürlüğü şeklinde **ayrı bir hizmet birimi** olarak kurulabileceği gibi,
mevcut bir hizmet birimi içinde de kurulabilir.

Belediye başkanının görev ve yetkileri;

- Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.

Gelecek yıllara yaygın hizmet yüklenmeleri;

Belediyede belediye meclisinin, belediyeye bağlı kuruluşlarda yetkili organın kararı ile;

- Baraj, arıtma ve katı atık tesislerine ilişkin hizmetler; kanal bakım ve temizleme, alt yapı ve asfalt yapım ve onarımı, ... sayaç okuma ve sayaç sökme-takma işleri ile ilgili hizmetler;
- ✓ Süresi ilk mahallî idareler genel seçimlerini izleyen altıncı ayın sonunu geçmemek üzere ihale yoluyla üçüncü şahıslara gördürülebilir.

Belediye hizmetlerinde aksama;

➤ Belediye hizmetlerinin ciddi bir biçimde aksatıldığı ve bu durumun **halkın sağlık, huzur ve esenliğini hayati derecede olumsuz etkilediğinin İçişleri Bakanlığının talebi üzerine yetkili sulh hukuk hâkimi tarafından belirlenmesi durumunda;**

✓ **İçişleri Bakanı, hizmetlerde meydana gelecek aksamanın giderilmesini, hizmetin özelliğine göre makul bir süre vererek belediye başkanından ister.**

Aksama giderilemezse,

➤ **Söz konusu hizmetin yerine getirilmesini o ilin valisinden ister.**

Belediye Hizmetlerinde Aksama;

Bu durumda vali;

- **Aksaklığı öncelikle belediyenin araç, gereç, personel ve diğer kaynaklarıyla giderir.**
- **Mümkün olmadığı takdirde diğer kamu kurum ve kuruluşlarının imkânlarını da kullanabilir.**
- **Ortaya çıkacak maliyet vali tarafından İller Bankasına bildirilir ve İller Bankasınca o belediyenin müteakip ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden belediyeye ayrılan paydan valilik emrine gönderilir.**

İL özel idaresinin görev ve sorumlulukları;

- Gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; ... ilk ve orta öğretim kurumlarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin **hizmetleri il sınırları içinde;**
- İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, ... orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin **hizmetleri belediye sınırları dışında,**

Yapmakla görevli ve yetkilidir.

İL Genel Meclisinin Görev ve Yetkileri;

- İl özel idaresi adına imtiyaz verilmesine ve il özel idaresi yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına; ... karar vermek.

Valinin görev ve yetkileri;

- İl halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.

Şirket kurulması;

- İl özel idaresi kendisine **verilen görev ve hizmet alanlarında**, ilgili mevzuatta belirtilen usûllere göre şirket kurabilir.
  - ✓ **Bakanlar Kurulundan izin** alınması gerekmektedir.

İşletme tesisi;

- İl özel idaresi, özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini İçişleri Bakanlığının izniyle bütçe içinde işletme kurarak yapabilir.

İl özel idare hizmetlerinde aksama;

➤ İl özel idaresi hizmetlerinin ciddi bir biçimde aksatıldığıının ve bu durumun halkın sağlık, huzur ve esenliğini hayati derecede olumsuz etkilediğinin İçişleri Bakanlığının talebi üzerine yetkili sulh hukuk hâkimi tarafından belirlenmesi durumunda;

✓ İçişleri Bakanı, hizmetlerde meydana gelecek aksamanın giderilmesini, hizmetin özelliğine göre makul bir süre vererek il özel idaresinden ister.

Aksama giderilemezse,

➤ Söz konusu hizmetin yerine getirilmesini o ilin valisinden ister.

İl Özel İdare Hizmetlerinde Aksama;

Bu durumda vali;

- **Aksaklığı öncelikle il özel idaresinin araç, gereç, personel ve diğer kaynaklarıyla giderir.**
- **Mümkün olmadığı takdirde diğer kamu kurum ve kuruluşlarının imkânlarını da kullanabilir.**
- **Ortaya çıkacak maliyet vali tarafından İller Bankasına bildirilir ve İller Bankasınca o il özel idaresinin müteakip ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden il özel idaresine ayrılan paydan valilik emrine gönderilir.**

Mahallî İdare Birliği;

- Birden fazla mahallî idarenin, yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisini **Olarak tanımlanmıştır.**
- Birlik, birlik tüzüğüünün kesinleşmesinden sonra **Bakanlar Kurulunun izni ile kurulur** ve tüzel kişilik kazanır.

Mahallî idare birliği;

➤ Kurulmuş bir birliğe üyelik, üye olmak isteyen mahallî idare meclisinin kararı ve buna dayalı başvuru üzerine, birlik meclisinin kabulü ile olur.

✓ Bu durumda Bakanlar Kurulunun izni aranmaz. Ayrılmada ilgili mahallî idare meclisinin kararı yeterlidir.

➤ Su, atık su, katı atık ve benzeri altyapı hizmetleri ile çevre ve ekolojik dengenin korunmasına ilişkin projelerin zorunlu kılması durumunda;

✓ Bakanlar Kurulu, ilgili mahallî idarelerin, bu amaçla kurulmuş birliğe katılmasına karar verebilir. Bu fıkra da belirtilen birliklerden ayrılma da Bakanlar Kurulunun iznine bağlıdır.

Köylere hizmet götürme birlikleri;

➤ İlçelerde yol, su, kanalizasyon ve benzeri altyapı tesisleri ile köylere ait diğer hizmetlerin yürütülmesine yardımcı olmak, bizzat yapmak, yaptırmak ve kırsal kalkınmayı sağlamak üzere, tüm köylerin iştiraki ile o ilçenin adını taşıyan, köylere hizmet götürme birliği kurulabilir.

- ✓ **Birlik başkanı merkez ilçelerde vali veya görevlendireceği vali yardımcısı, diğer ilçelerde kaymakamdır.**

Köylere hizmet götürme birlikleri;

- **Bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları ile il özel idareleri;**
  - ✓ Köye yönelik hizmetlere ilişkin yapım, bakım ve onarım işleri, bölünmüş yol, elektrifikasyon, köy yolu, **içme suyu, sulama suyu ve kanalizasyon yatırımlarını,**

kendi bütçelerinde bu hizmetler için ayrılan ödenekleri köylere hizmet götürme birliklerine aktarmak suretiyle gerçekleştirebilirler.

- **Bu takdirde iş, birliğin tabi olduğu usul ve esaslara göre sonuçlandırılır.**

- Bu yatırımlar, birliğin hizmet ve görev alanı sınırlamasına tabi olmaksızın yapılabilir.

- Kırsal yerleşim yerlerinin alt yapı hizmetleri için KÖYDES kapsamında 2005 - 2014 yılları arasında 9 milyar 074 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir.

Yıllar İtibariyle KÖYDES Ödenekleri (Milyon TL)

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
200	2.000	2.000	500	500	1.550	550	550	878	346

- 2014 yılı için 346 milyon TL ödenek ayrılmıştır.
- ✓ Bütün planlama yapıldı. Maliye Bakanlığınca önümüzdeki günlerde ilgili hesaplara ödenekler aktarılacaktır.

Proje kapsamında bugüne kadar;

- 123.302 proje planlanmış, bunların 118.754 adeti (%96,31) tamamlanmıştır.
- **Tamamlanan projelerin;**
  - ✓ 76.945 adedi köy yolu,
  - ✓ **41.002 adedi içme suyu,**
  - ✓ 660 adedi küçük ölçekli sulama,
  - ✓ **147 adedi atık su projesidir.**

- **İçme Suyu yapısı olarak;**
  - ✓ Susuz 4.201 adet köy ve bağlisına yeni ve şebekeli içme suyu tesisi yapılmış,
  - ✓ Suyu yetersiz 46.257 adet köy ve bağlisının içme suyu tesisinin yenilenmesi sağlanmıştır.
- Üye mahalli idare birimlerinin içme suyu tesislerini ve şebeke tesislerini yapmak veya yaptırmak amacıyla **İÇME SUYU BİRLİĞİ** kurulabilir.
  - ✓ Bu kapsamda ülke genelinde 177 adet İÇME SUYU BİRLİĞİ kurulmuştur.

5. GENEL DEĞERLENDİRME

Mahalli idareler;

➤ **Su ve kanalizasyon gibi altyapı hizmetlerini;**

- ✓ **Kendi öz gelirleri**
- ✓ **Mali yardımlar**
- ✓ **Borçlanma**
- ✓ **İmtiyaz devri**
- ✓ **Yap işlet devret modeli**

ile gerçekleştirebilme imkanları bulunmaktadır.

Su yönetimi konusunda mahalli idarelerden;

- Büyükşehirlerde, **İSKİ'nin** olması hizmetlerin etkin ve koordineli şekilde yürütülmesi bakımından önemlidir.
- Diğer mahalli idareler bu hizmetleri teşkilat yapıları içerisinde (belediyelerde genelde fen işleri müdürlüğü bünyesinde) yürütebilmenin yanı sıra, bütçe içi işletme veya şirket kurabilme imkanına da sahiptirler.
- Bazı mahalli idareler de bu hizmetleri daha etkin yerine getirebilmek için **birlikler** kurmak yoluna gitmektedirler.

Mevzuat gereği;

- **SUKAP kapsamındaki borçlanmada borç stoku limitine uyma zorunluluğu bulunmamaktadır.**
- **Mahalli idarelere halkın esenlik ve sağlığı için önem arz eden su, kanalizasyon ve arıtma gibi hizmetler için gelecek yıllara yaygın hizmet yüklenmelerine girmesine fırsat vermektedir.**
- **Hizmetlerde aksama olduğunda ve bu durum halkın sağlığı, huzuru, ve esenliği ile kamu düzenini ve güvenliğini olumsuz etkilediğinde merkezi idareye müdahale imkanı tanımaktadır.**

ARZ EDERİM